Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

27. veebruar 2014*

Eelotsusetaotlus — Tarbimiskrediidileping — Ebaõiglased tingimused — Direktiiv 93/13/EMÜ — Vahekohtuotsuse sundtäitmine — Täitemenetlusse astumise taotlus — Tarbijakaitseühing — Siseriiklikud õigusnormid, mis sellist menetlusse astumist ei võimalda — Liikmesriikide menetlusautonoomia

Kohtuasjas C-470/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Okresný súd Svidníki (Slovakkia) 31. augusti 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. oktoobril 2012, menetluses

Pohotovosť s.r.o.

versus

Miroslav Vašuta,

menetluses osales:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Pohotovosť s. r. o., esindaja: *konateľ spoločnosti* J. Fuchs,

— Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, esindaja: *advokát* I. Šafranko,

— Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. van Beek ja A. Tokár,

olles 12. detsembri 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artiklite 6–8 tõlgendamist koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artiklitega 38 ja 47.

2 Taotlus on esitatud Pohotovosť s. r. o. (edaspidi „Pohotovosť") ja M. Vašuta vahelises kohtuvaidluses sellise vahekohtuotsuse täitmise üle, millega viimast kohustati tarbimiskrediidilepinguga seotud rahasumma tagasi maksma.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1 sätestab:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat."

4 Direktiivi artikli 6 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata [ilma nende ebaõiglaste tingimusteta]." [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne]

5 Nimetatud direktiivi artikkel 7 sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

3. Võttes vajalikul määral arvesse siseriiklikke õigusakte, on võimalik lõikes 2 nimetatud õiguskaitsevahendeid kasutada eraldi või koos ühe ja sama majandusharu mitme müüja või teenuste osutaja või nende ühingute vastu, mis kasutavad või soovitavad kasutada samu või samalaadseid üldisi lepingutingimusi."

6 Sama direktiivi artikkel 8 sätestab:

„Tarbijakaitse kõrgema taseme tagamiseks võivad liikmesriigid käesoleva direktiivi reguleerimisalas kehtestada või säilitada rangemad sätted, kui need on kooskõlas asutamislepinguga.”

Slovakkia õigus

7 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku põhikohtuasja faktiliste asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik”) artikkel 93 näeb ette:

„1) Hageja või kostja nõuete toetuseks võib menetlusse astuda isik, kellel on menetluse tulemuse suhtes õigustatud huvi, kui tegemist ei ole abielulahutuse menetluse, abielu kehtivust käsitleva menetluse või menetlusega, milles tehakse kindlaks, kas tegemist on abieluga või mitte.

2) Hageja või kostja nõuete toetuseks võib menetlusse astuda ka juriidiline isik, kelle tegevusalaks on õiguste kaitse konkreetse õigusnormi alusel.

3) See isik astub menetlusse omal algatusel või menetluspoole taotlusel, mille toimetab kätte kohus. Kohus võtab seisukohta menetlusse astumise lubatavuse kohta vaid juhul, kui temalt seda palutakse.

4) Menetlusse astujal on samad õigused ja kohustused kui menetluse poolel. Siiski tegutseb ta vaid enda nimel. Kui tema menetlusdokumendid on selle poole omadega vastuolus, kelle toetuseks ta menetlusse astus, siis hindab kohus neid pärast kõigi asjaolude analüüsi.”

8 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 251 lõige 4 sätestab:

„Otsuste kohaldamist ja täitemenetlust erinormide tähenduses [...] reguleerivad eelnevad osad, välja arvatud juhul, kui nendes erinormides on sätestatud teisiti. Otsus tehakse siiski alati kohtumäärusega.”

9 Täitemenetluse seadustiku põhikohtuasja faktiliste asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „täitemenetluse seadustik”) artikli 37 lõiked 1 ja 3 sätestavad:

„1) Menetlusosalised on võlausaldaja ja võlgnik; muud isikud saavad menetlusosalisteks olla üksnes osas, milles see on käesoleva seadusega lubatud. Kui kohus teeb otsuse täitekulude kohta, on menetlusosaliseks ka volitatud kohtutäitur.

[…]

3) Täitemenetluse võib viia läbi teise isiku suhtes kui see, kes on otsuses määratuletud kui võlgnik, või teise isiku kasuks kui see, kes on otsuses määratletud kui võlausaldaja, vaid siis, kui on tõendatud, et sellele isikule on täitedokumendist tulenevad kohustused või õigused artikli 41 kohaselt üle läinud. Kui leiavad aset asjaolud, mille alusel toimub täitedokumendist tulenevate õiguste ja kohustuste üleminek või asendamine, peavad menetluse pooled täiturit viivitamatult kirjalikult teavitama. Teatele tuleb lisada dokument, mis tõendab õiguste ja kohustuste üleminekut. Täitur esitab kohtule taotluse muuta menetluse pooled 14 päeva jooksul alates asjaoludest teadasaamise kuupäevast. Kohus lahendab selle küsimuse määrusega 60 päeva jooksul taotluse esitamise kuupäevast. Otsus tehakse teatavaks täiturile, võlausaldajale ja võlgnikule, kes on täitedokumendis nimetaud, ning samuti poolele, kellele õigus või kohustus on üle läinud.”

10 Seaduse nr 250/2007 tarbijakaitse kohta artikli 25 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib ühing esitada haldusasutusele kaebuse või kohtule hagi tarbijate õiguste kaitse valdkonnas või võib olla menetlusosaline, kui niisugused eesmärgid moodustavad tema põhitegevusala või kui ta on kantud nende isikute nimekirja, kellele Euroopa Komisjon on andnud selleks loa, ilma et see piiraks kohtu

õigust arutada, kas niisugusel isikul on konkreetsel juhul lubatud hagi esitada. Lisaks võib ühing volituse alusel esindada tarbijat riigi asutustes menetlustes, mis käsitlevad tema õiguste teostamist, sealhulgas tarbija õiguste rikkumisega põhjustatud kahju hüvitamist.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Pohotovosť andis M. Vašutale tarbimiskrediiti. Stály rozhodcovský súdi (alaline vahekohus) 9. detsembri 2010. aasta otsusega kohustati M. Vašutat tagastama Pohotovosťile teatav summa.

12 Pohotovosť esitas selle lõpliku ja täitmisele pööratava vahekohtuotsuse suhtes täitmisavalduse. Pohotovosťi volitatud kohtutäitur palus 25. märtsil 2011 Okresný súd Svidníkilt (Svidníki ringkonnakohus) luba alustada nimetatud vahekohtuotsuse alusel täitetoiminguid. See taotlus jäeti 29. juuni 2011. aasta otsusega rahuldamata osas, mis puudutab viivist ja täitekulusid. Nimetatud kohus rahuldas siiski selle kohtuotsuse täitmisavalduse muude nõuete osas.

13 Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (tarbijakaitseühing HOOS, edaspidi „Združenie HOOS") palus 9. septembril 2011 tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 93 lõikele 2 viidates luba astuda täitemenetlusse. Sisulistes küsimustes väitis ta, et volitatud kohtutäitur ei olnud erapooletu, sest tal oli minevikus olnud töösuhe Pohotovosťiga. Vastavalt Ústavný súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohus) kohtupraktikale aga on asjaolu, et Pohotovosť on olnud kohtutäituri tööandja, kohtutäituri erapooletuskohustusega vastuolus. Lisaks palus Združenie HOOS, et kogu täitemenetlus peataks.

14 27. märtsil 2012 esitatud menetlusdokumendis palus Pohotovosť eelotsusetaotluse esitanud kohtul tunnistada Združenie HOOS-i menetlusse astumise taotlus vastuvõetamatuks põhjusel, et täitemenetluse seadustik ei näe sellist menetlusse astumist sõnaselgelt ette.

15 Okresný súd Svidník tunnistas 24. mai 2012. aasta määrusega Združenie HOOS-i täitemenetlusse astumise taotluse vastuvõetamatuks ning jättis rahuldamata ka taotluse see menetlus peatada.

16 Združenie HOOS kaebas selle määruse peale 18. juunil 2012 edasi. Ta väidab esiteks, et M. Vašutale ei antud piisavalt teavet. Teiseks ei kohaldanud nimetatud kohus M. Vašuta suhtes omal algatusel kaitsenorme ebaõiglase lepingutingimuse eest ega teinud õiguslikke järeldusi krediidi kulukuse aastamäära märkimata jätmisest tarbimiskrediidilepingus. Selle ühingu sõnul ei kohaldanud see kohus õigesti kohtupraktikat, mis tuleneb 6. oktoobri 2009. aasta otsusest kohtuasjas C-40/08: Asturcom Telecomunicaciones (EKL 2009, lk I-9579), ja 16. novembri 2010. aasta määrusest kohtuasjas C-76/10: Pohotovosť (EKL 2010, lk I-11557).

17 Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest selgub, et 10. oktoobri 2012. aasta kohtuotsuses leidis Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus), et tarbijakaitseühingu taotlus astuda menetlusse ei ole tarbija suhtes toimuvas täitemenetluses vastuvõetav, kuna tegemist ei ole vaidlusaluse kohtuvaidlusega, vaid menetlusega, mille eesmärgiks on lõpliku ja võlgnikule siduva otsuse täitmine. Ústavný súd Slovenskej republiky on muide asunud sarnasele seisukohale 15. jaanuari 2013. aasta kohtuotsuses.

18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Euroopa Kohtu tõlgendusel direktiivile 93/13 on põhikohtuasja vaidluse lahendusele otsustav mõju.

19 Neil asjaoludel otsustas Okresný súd Svidník menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 93/13] artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõiget 1 ja artiklit 8 koosmõjus [harta] artiklitega 47 ja 38 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu täitemenetluse seadustiku § 37 lõiked 1 ja 3, mis ei luba tarbijakaitseühingul täitemenetlusse astuda?

2. Kui esimesele küsimusele vastatakse, et need sätted ei ole [liidu] õigusega vastuolus, siis kas täitemenetluse seadustiku § 37 lõikeid 1 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui siseriiklik kohus tunnustab [kõnesoleva direktiivi] artikli 6 lõike 1, artikli 7 lõike 1 ja artikli 8 alusel tarbijakaitseühingu õigust täitemenetlusse astuda?"

Taotlused, mille Pohotovosť esitas pärast suulise menetluse lõppu

20 Pohotovosť palus 31. jaanuari 2014. aasta menetlusdokumendis, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 6. veebruaril 2014, pärast 12. detsembril 2013 kohtujuristi ettepaneku ärakuulamist Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel menetluse suulist osa uuendada, viidates sellele, et ei ole piisavalt teavet ühe uue asjaolu kohta, millel võib olla Euroopa Kohtu otsusele otsustav mõju. Lisaks palus Pohotovosť kuulata Euroopa Kohtul käesolevas eelotsusemenetluses ära Okresný súd Bardejovi (Bardejovi ringkonnakohus) menetluses oleva kohtuasja ühe pooltest, kelle nimel oli ühing Združenie HOOS Pohotovosťi sõnul esitanud hagi, mis põhineb õiguslikult vääradel väidetel ja argumentidel.

21 Esiteks tuleb meenutada, et Euroopa Kohus võib kodukorra artikli 83 kohaselt määrusega suulise menetluse uuendada omal algatusel või kohtujuristi ettepanekul või ka poolte taotlusel, kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled ei ole vaielnud (12. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-361/12: Carratù, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 Teiseks näeb ELTL artikli 252 teine lõik ette, et kohtujuristi ülesanne on teha avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust. Selle ülesande täitmisel on tal lubatud analüüsida eelotsusetaotlust vajaduse korral laiemas kontekstis kui see, mille määratles eelotsusetaotluse esitanud kohus või mille määratlesid põhikohtuasja pooled. Kuna kohtujuristi ettepanek ega selle aluseks olevad põhjendused ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad, siis ei ole hädatarvilik menetluse suulist osa vastavalt kodukorra artiklile 83 uuendada iga kord, kui kohtujurist tõstatab poolte vahel läbivaidlemata õigusküsimuse (eespool viidatud kohtuotsus Carratù, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 Esiteks, ei ole käesoleval juhul eelotsusetaotlusele vastamiseks vaja käsitleda argumente, mille üle pooled ei ole vaielnud. Teiseks, mis puutub Pohotovosťi taotlusse, et Euroopa Kohus kuulaks käesolevas eelotsusetaotluse menetluses ära isiku, kes osaleb kohtumenetluses, mis ei leia aset põhikohtuasjas, vaid siseriikliku kohtu menetluses olevas muus kohtuasjas, siis tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 viidatud menetlus on siseriikliku kohtu ja liidu kohtu koostöömenetlus ning nagu tuleneb kodukorra artikli 97 lõikest 1, on põhikohtuasja pooled need, kelle eelotsusetaotluse esitanud kohus on siseriiklike õigusnormide kohaselt sellistena määratlenud. Käesoleval juhul ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus kõnealust isikut põhikohtuasja poolena määratlenud (vt selle kohta Euroopa Kohtu presidendi 23. märtsi 2007. aasta määrus kohtuasjas C-368/06: Cedilac, punkt 6).

24 Seetõttu tuleb, olles kohtujuristi ettepaneku ära kuulanud, jätta Pohotovosťi taotlused rahuldamata.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

25 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 23 teise lõigu alusel esitatud seisukohtades teatas Pohotovosť Euroopa Kohtule muu hulgas, et ta oli esitanud 14. novembril 2012 eelotsusetaotluse esitanud kohtule menetlusdokumendi, milles ta oli tunnistanud, et kavatseb oma täitmisavaldusest täies ulatuses loobuda, ning palus menetlus lõpetada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema loobumise kohta otsuse, lõpetades täitemenetluse. Kui põhikohtuasjas on menetlus lõpetatud, peab Euroopa Kohus igal juhul jätma eelotsusetaotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

26 Okresný súd Svidník - kellel Euroopa Kohus palus kinnitada, kas nimetatud viisil teada antud loobumist arvestades on selles kohtus veel pooleli kohtuasi, mille raames ta esialgu oma eelotsusetaotluse esitas, ja kas ta jääb seda arvestades oma eelotsusetaotluse juurde - vastas kirjades, mis saabusid Euroopa Kohtusse 8. juulil ja 10. septembril 2013, et Pohotovosť oli talle 27. detsembril 2012 esitanud taotluse vahekohtuotsuse täitemenetlus peatada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisas, et põhikohtuasja toimik on edastatud Krajský súd v Prešovele (Prešovi maakonnakohus), kuna Pohotovosť esitas sellele kohtule apellatsioonkaebuse otsuse peale, millega käesolev eelotsusetaotlus esitati. Okresný súd Svidník märkis siiski, et põhikohtuasjas on selles kohtus menetlus veel käimas ning et seetõttu jääb ta oma eelotsusetaotluse juurde.

27 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mille siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et liidu õiguse taotletud tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt selle kohta 7. juuni 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-222/05-C-225/05: van der Weerd jt, EKL 2007, lk I-4233, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Nii ELTL artikli 267 sõnastusest kui ka ülesehitusest tuleneb, et eelotsusemenetlus eeldab tegelikult poolelioleva menetluse olemasolu siseriiklikes kohtutes, mille raames palutakse neil kohtutel teha otsus, milles saab arvesse võtta Euroopa Kohtu eelotsust (vt selle kohta 15. juuni 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-422/93-C-424/93: Zabala Erasun jt, EKL 1995, lk I-1567, punkt 28; 12. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-314/96: Djabali, EKL 1998, lk I-1149, punkt 18, ja 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-225/02: García Blanco, EKL 2005, lk I-523, punkt 27).

29 Eelotsusetaotluse eesmärk ei ole nõuandvate arvamuste andmine üldiste või oletuslike küsimuste kohta, vaid vaidluse tõhusa lahendamisega lahutamatult seonduv vajadus (vt 16. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 244/80: Foglia, EKL 3045, punkt 18; 25. märtsi 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-480/00-C-482/00, C-484/00, C-489/00-C-491/00 ja C-497/00-C-499/00: Azienda Agricola Ettore Ribaldi jt, EKL I-2943, point 72, ning eespool viidatud kohtuotsus García Blanco, punkt 28).

30 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus vastas Euroopa Kohtu küsimusele, et kõnealune kohtuasi on endiselt menetluses. Kuna ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus on Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö vahend, mille kaudu Euroopa Kohus annab siseriiklikele kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida need kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (vt eelkõige 16. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-83/91: Meilicke, EKL 1992, lk I-4871, punkt 22, ja 24. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-445/06: Danske Slagterier, EKL 2009, lk I-2119, punkt 65), siis ei saa põhikohtuasja pooled siseriikliku kohtu poolt Euroopa Kohtule esitatud teavet kahtluse alla seada.

31 Seoses sellega, et eelotsusetaotluse esitamise otsuse peale on esitatud apellatsioonkaebus, tuleb meenutada, et ELTL artikli 267 kohaselt on eelotsusetaotluse esitamise asjakohasuse ja vajaduse hindamine põhimõtteliselt üksnes eelotsusetaotluse esitamise otsuse teinud kohtu pädevuses,

arvestades ka Euroopa Kohtu piiratud kontrollivõimalusi vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 27 mainitud kohtupraktikale. Nii peab eelotsusetaotluse esitanud kohus võtma arvesse kohtuotsust, mis on tehtud eelotsusetaotluse esitamise otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel, ning konkreetsemalt otsustama, kas jätta eelotsusetaotlus jõusse, seda muuta või võtta see tagasi (vt 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-210/06: Cartesio, EKL I-9641, punkt 96).

32 Sellest tuleneb, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasja puhul peab Euroopa Kohus selguse tagamiseks ja õiguskindluse huvides lähtuma eelotsusetaotluse esitamise otsusest, mis tekitab õiguslikke tagajärgi, kuni selle otsuse teinud kohus ei ole seda tagasi võtnud või muutnud, kuna üksnes viimati nimetatud kohus võib otsustada eelotsusetaotluse tagasivõtmise või sellesse muudatuste tegemise üle (vt eespool viidatud kohtuotsus Cartesio, punkt 97).

33 Vaid juhul, kui apellatsioonikohus otsustaks kehtivate siseriiklike menetlusnormide alusel tühistada eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsuse jätta hageja loobumisavaldus arvesse võtmata ja nõuda, et see kohus võtaks eelotsusetaotluse tagasi, võiks Euroopa Kohus pidada võimalikuks teha apellatsioonikohtu otsusest järeldused, kustutades kohtuasja Euroopa Kohtu kohtuasjade registrist, olles eelnevalt vajaduse korral läbi vaadanud eelotsusetaotluse esitanud kohtu sellekohase seisukoha (vt selle kohta Euroopa Kohtu presidendi 25. septembri 2013. aasta määrus kohtuasjas C-564/12: BNP Paribas Personal Finance ja Facet, punktid 1–5).

34 Käesolevas kohtuasjas tuleb märkida, et ei eelotsusetaotluse esitanud kohus ega ükski teine kohus ei ole Euroopa Kohut ELTL artikli 267 tähenduses niisugusest Krajsky súd v Prešove otsusest teavitanud.

35 Kõiki eespool nimetatud kaalutlusi arvestades tuleb eelotsusetaotlusele vastata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

36 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 ning eelkõige selle artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõiget 1 ja artiklit 8, koosmõjus harta artiklitega 38 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis ei luba tarbijakaitseühingul astuda tarbija toetuseks täitemenetlusse, mis on viimase suhtes algatatud lõpliku vahekohtuotsuse täitmiseks.

37 Selles osas selgub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas soovib Združenie HOOS astuda M. Vašuta suhtes Pohotovosť i taotlusel algatatud täitemenetlusse, kuna ta leiab, et oma otsusega peatada vahekohtuotsuse täitemenetlus vaid ühe võlaosa suhtes ja lubada seda teise osa suhtes ei taganud Okresný súd Svidník ebaõiglase lepingutingimuse olemasolul tarbijale omal algatusel piisavat kaitset ega teinud õiguslikke järeldusi krediidi kulukuse aastamäära märkimata jätmisest tarbimiskrediidilepingus. See otsus ei ole kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga, mis tuleneb eelkõige eespool viidatud kohtumäärusest Pohotovosť.

38 Veel ilmneb, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 93 lõike 2 kohaselt võib tarbijakaitseühing astuda menetlusosalisena kohtumenetlusse, mis käsitleb materiaalõiguse küsimust, mis võib tarbijat kahjustada. Tarbijat puudutavates täitemenetluses aga – olgu siis tegemist siseriikliku kohtu otsuse või lõpliku vahekohtuotsuse täitmisega, nagu põhikohtuasjas – ei luba täitemenetluse seadustik vastavalt Najvyšší súd Slovenskej republiky ja Ústavný súd Slovenskej republiky kohtupraktikale sellisel ühingul menetlusse astuda.

39 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt lähtub direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem eeldusest, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet, mis viib selleni, et tarbija nõustub müüja või teenuste osutaja eelnevalt väljatöötatud tingimustega, ilma et tal oleks võimalik mõjutada nende sisu (27. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-240/98–C-244/98: Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, EKL 2000, lk I-4941, punkt 25; 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-168/05: Mostaza Claro, EKL 2006, lk I-10421, punkt 25, ning eespool viidatud kohtumäärus Pohotovosť, punkt 37).

40 Tagamaks nimetatud direktiiviga taotletavat kaitset, on Euroopa Kohus korduvalt selgitanud, et seda ebavõrdset olukorda saab tasakaalustada ainult positiivse välise ja lepingupooltest sõltumatu sekkumisega (eespool viidatud kohtuotsus Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, punkt 27; eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 26, ja eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 31, ning eespool viidatud kohtumäärus Pohotovosť, punkt 39).

41 Kohtu pädevus hinnata omal algatusel seda, kas lepingutingimus on ebaõiglane, kujutab endast ühtaegu nii vahendit, mille abil saavutatakse direktiivi 93/13 artiklis 6 püstitatud eesmärk, mis on takistada, et üksiktarbija oleks seotud ebaõiglaste lepingutingimustega, kui ka vahendit, millega aidatakse kaasa selle direktiivi artiklis 7 märgitud eesmärgi saavutamisele, kuna sellisel kohtulikul hindamisel võib olla hoiatav mõju ja see võib aidata saavutada seda, et tarbijate ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud lepingutes ei kasutata enam ebaõiglasi lepingutingimusi (21. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-473/00: Cofidis, EKL 2002, lk I-10875, punkt 32; eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 27, ja eespool viidatud kohtumäärus Pohotovosť, punkt 41).

42 Nagu kohtujurist eelkõige oma ettepaneku punktides 55 ja 56 märkis, tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et kui siseriiklik kohus, kes nagu põhikohtumenetluses lahendab lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmise asja, peab ta sekkuma positiivselt ja lepingupooltest sõltumatult, nagu on nimetatud direktiivis ette nähtud, et tasakaalustada tarbija ja müüja või teenuse osutaja vahelist ebavõrdset olukorda. Niipea kui sellele kohtule on teada vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud, peab ta omal algatusel kontrollima, kas need lepingutingimused, millel põhineb vahekohtuotsusega tuvastatud võlg, on ebaõiglased, ning siseriiklike menetlusnormide alusel omal algatusel sarnase täitemenetluse raames hindama, kas vahekohtu otsus on siseriiklike avalikku huvi kaitsvate sätetega vastuolus (vt selle kohta 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-243/08: Pannon GSM, EKL 2009, lk I-4713, punkt 32, ja eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 53, ning eespool viidatud kohtumäärus Pohotovosť, punkt 51).

43 Mis puutub tarbijakaitseühingute võimalikku rolli, siis tuleb märkida, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste kasutamine tarbijalepingutes (26. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-472/10: Invitel, punkt 35). Selles osas tuleneb selle direktiivi artikli 7 lõikest 2, et nimetatud vahendite hulgas on nende isikute ja organisatsioonide võimalus pöörduda kohtute poole, kellel on õiguspärane huvi tarbijat kaitsta, et paluda viimastel otsustada, kas üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimused on ebaõiglased, ning saavutada sellisel juhul nende keelamine (vt 24. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-372/99: komisjon *vs*. Itaalia, EKL 2002, lk I-819, punkt 14, ja eespool viidatud kohtuotsus Invitel, punkt 36).

44 Rikkumise lõpetamiseks esitatud hagide ennetav ja hoiatav laad ning samuti nende sõltumatus mis tahes konkreetsest ning individuaalsest vaidlusest tingib selle, et sellise hagi võib esitada ka siis, kui tingimusi, mille kasutamise keelamist taotletakse, ei ole konkreetsetes lepingutes kasutatud (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Itaalia, punkt 15, ja eespool viidatud kohtuotsus Invitel, punkt 37).

45 Samas tuleb nentida, nagu seda tegi ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 62, et ei direktiivis 93/13 ega ka hilisemates direktiivides, mis täiendavad tarbijate huve kaitsvat normistikku, pole sätet, mis reguleeriks rolli, mis võiks või peaks olema tarbijakaitseühingutel üksikvaidlustes, mille üks pool on tarbija. Nii ei reguleeri direktiiv 93/13 küsimust, kas sellistel ühingutel peaks olema õigus astuda üksikvaidlustes tarbija toetuseks menetlusse.

46 Sellest järeldub, et kui puuduvad liidu õigusnormid, mis reguleeriksid tarbijakaitseühingute võimalust astuda tarbijat puudutavates üksikvaidlustes menetlusse, tuleb iga liikmesriigi õiguskorras need normid menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes sätestada, kuid siiski tingimusel, et need ei oleks vähem soodsad kui sarnaseid olukordi siseriiklikus õiguses reguleerivad normid (võrdväärsuse põhimõte) ning et need ei muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamist praktiliselt võimatuks või ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte).

47 Mis esiteks puutub võrdväärsuse põhimõttesse, siis see nõuab, et asjaomane siseriiklik õigusnorm oleks ühtemoodi kohaldatav nii liidu õiguse rikkumisest tulenevate hagide puhul kui ka siseriikliku õiguse eiramisest tulenevate hagide puhul, kui neil hagidel on sarnane ese ja alus (vt eelkõige 29. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-63/08: Pontin, EKL 2009, lk I-10467, punkt 45).

48 Kontrollimaks, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevas asjas on seda põhimõtet järgitud, tuleb sel kohtul – kellele ainsana on vahetult teada hagide suhtes siseriikliku õiguse alusel kohaldatavad menetlusnõuded – hinnata eeldatavalt samalaadsete siseriiklikul õigusel põhinevate hagide eset ja põhielemente. Euroopa Kohus võib nimetatud kohtul eesseisvat hindamist silmas pidades anda talle siiski mõned juhtnöörid liidu õiguse tõlgendamiseks.

49 Selles osas selgub eelotsusetaotlusest, et täitemenetluse seadustiku artikli 37 lõige 1 – nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 73 rõhutab – välistab mis tahes kolmandate isikute astumise siseriikliku kohtu otsuse või lõpliku vahekohtuotsuse täitemenetlusesse, sõltumata sellest, kas selle menetlusse astumise aluseks oleks liidu või siseriikliku õiguse rikkumine.

50 Sellistel asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et see õigusnorm eirab võrdväärsuse põhimõtet, kui selles ei nähta ette võimalust lubada tarbijakaitseühingul astuda niisuguse lõpliku vahekohtuotsuse täitemenetlusse nagu on põhikohtuasjas käsitletav.

51 Mis teiseks puutub tõhususe põhimõttesse, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba leidnud, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära keeruliseks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte asukohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta siseriikliku õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid nagu kaitseõiguse tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse nõuetekohane kulgemine (vt 5. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-413/12: Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Selles osas näeb harta artikkel 38 ette, et liidu poliitikaga tagatakse tarbijakaitse kõrge tase. See imperatiiv kehtib direktiivi 93/13 rakendamise suhtes. Ent kuna selles direktiivis puudub säte, mis näeks ette tarbijakaitseühingute õiguse astuda menetlusse üksikvaidlustes, mis võivad kahjustada tarbijate huve, ei saa harta artikkel 38 iseenesest kohustada tõlgendama nimetatud direktiivi seda õigust tunnustavana.

53 Selle järelduse saab teha ka harta artikli 47 sätete kohta, mis puudutab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, nõudes, et isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda. Et nimetatud direktiivi kohaselt on vaidlustes, mille pooled on müüja või teenuste osutaja ja tarbija, nõutud lepingupooltest sõltumatut positiivset välist sekkumist siseriikliku kohtu poolt, kes selliseid vaidlusi lahendab, siis ei saa asuda seisukohale, et sellega, kui tarbijakaitseühingul ei lubata astuda

tarbija toetuseks menetlusse, rikutakse selle tarbija õigust tõhusale õiguskaitsevahendile niisugusena, nagu see on tagatud viidatud artikliga. Lisaks ei saa tarbijakaitseühingu menetlusse astumist samastada ka õigusabiga, mida tuleb teatavatel juhtudel kõnealuse artikli kohaselt anda nendele, kellel ei ole piisavaid rahalisi vahendeid.

54 Mis puutub tarbijakaitseühingu võimalusse tugineda selles kontekstis samale artiklile, siis tuleb tõdeda, et see, kui tal ei lubata astuda menetlusse, mille üks pool on tarbija, ei kahjusta tema kui seda liiki ühingu õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, et kaitsta oma õigusi, eelkõige õigust tegutseda kollektiivselt, mida on tunnustatud direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 2.

55 Siinkohal tuleb lisada, et põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide kohaselt võib ühing esindada niisugust tarbijat tema volitusel kõigis menetlustes, sealhulgas täitemenetluses.

56 Eeltoodust tuleneb, et niivõrd kuivõrd tarbijakaitseühingutele ei ole nähtud ette võimalust astuda kohtuotsuse või lõpliku vahekohtuotsuse täitemenetlusse, ei ole niisuguste siseriiklike õigusnormidega nagu põhikohtuasjas käsitletavad normid tõhususe põhimõtet eiratud.

57 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 ning eelkõige selle artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõiget 1 ja artiklit 8, koosmõjus harta artiklitega 38 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis ei luba tarbijakaitseühingul astuda tarbija kaitseks täitemenetlusse, mis on viimase suhtes algatatud lõpliku vahekohtuotsuse täitmiseks.

Teine küsimus

58 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas täitemenetluse seadustiku artikli 37 lõikeid 1 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui siseriiklik kohus lubab direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1, artikli 7 lõike 1 ja artikli 8 alusel tarbijakaitseühingul astuda lõpliku vahekohtuotsuse täitemenetlusse.

59 Tegelikult palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selle küsimusega Euroopa Kohtult kinnitust siseriikliku õiguse tõlgenduse kohta.

60 Samas puudub Euroopa Kohtul eelotsusemenetluse raames õigus tõlgendada siseriiklikke õigus- ja haldusnorme (vt 9. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-151/02: Jaeger, EKL 2003, lk I-8389, punkt 43, ning 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-237/04: Enirisorse, EKL 2006, lk I-2843, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

61 Kõigi eespool toodud kaalutluste põhjal tuleb teine küsimus tunnistada vastuvõetamatuks.

Kohtukulud

62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes eelkõige selle artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõiget 1 ja artiklit 8, koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 38 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis ei luba tarbijakaitseühingul astuda tarbija toetuseks täitemenetlusse, mis on viimase suhtes algatatud lõpliku vahekohtuotsuse täitmiseks.

Allkirjad